

I følge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1329-1

7. juni 2021

Høring - gjennomføring av tilgjengelighetsdirektivet

Kulturdepartementet sender med dette på høring forslag om å gjennomføre Europaparlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/882 (European Accessibility Act).

To eksterne utredninger har dannet grunnlaget for departementets arbeid med høringsnotatet. En juridisk utredning fra advokatfirmaet Kluge: «Juridisk utredning Direktiv (EU) 2019/882 - Tilgjengelighetsdirektivet», og en utredning av de økonomiske og administrative konsekvensene av å gjennomføre direktivet fra Oslo Economics: «Samfunnsøkonomisk analyse av tilgjengelighetsdirektivet». Begge utredningene følger vedlagt.

Om direktivet

The European Accessibility Act (Tilgjengelighetsdirektivet) ble vedtatt 17 april 2019, og skal gjennomføres i medlemslandenes nasjonale lovgivning innen 28. juni 2022. Direktivet får anvendelse på nærmere angitte produkter og tjenester som bringes i omsetning/leveres til forbrukere etter 28. juni 2025. Tilgjengelighetsdirektivet er EØS-relevant, og Norge er derfor forpliktet til å gjennomføre direktivets krav i norsk rett når direktivet innlemmes i EØS-avtalen. Kulturdepartementet er koordinerende departement, og har et hovedansvar for gjennomføringen av direktivet i norsk rett. Barne- og familiedepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Samferdselsdepartementet har imidlertid også bidratt med innspill til høringsnotatet.

Begrunnelsen for direktivet er todelt og har både et indre markedsperspektiv og et rettighetsperspektiv. Direktivet skal bedre rammebetingelsene for næringslivet og bygge opp under medlemslandenes innsats for å oppfylle sine internasjonale forpliktelser etter FN-konvensjonen om rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse (CRPD). Norge

ratifiserte CRPD i 2013. Direktivet har i tillegg til dette et forbrukerperspektiv, idet det vil gi eldre og personer med funksjonsnedsettelse tilgang til flere varer og tjenester.

Tilgjengelighetsdirektivet omfatter en rekke produkter og tjenester og stiller overordnede og funksjonelle krav til tilgjengeligheten av disse. Direktivet omfatter produkter og tjenester som tilbys i en offentlig sammenheng og produkter anskaffet til privat bruk og tjenester som ytes i en mer privat sammenheng. Det er ikke avgjørende hvor produktene eller tjenestene skal anvendes.

Når direktivet gjennomføres i EØS-avtalen vil direktivet gjelde innenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde. EØS-avtalen gjelder på norsk territorium, det vil si norsk landterritorium, indre farvann og territorialfarvann og i luftrommet over. Jan Mayen er en del av norsk territorium og EØS-avtalen gjelder der. Det er imidlertid gjort unntak for Svalbard som er unntatt fra EØS-avtalens virkeområde, i henhold til Protokoll 40, jf. også EØS-loven § 6.

Direktivet omfatter en rekke produkter, som for eksempel systemer for generell forbrukermaskinvare og tilhørende operativsystem, visse selvbetjeningsterminaler, forbrukerterminalutstyr med kapasitet for interaktiv databehandling som brukes for tilgang til elektroniske kommunikasjonstjenester eller audiovisuelle medietjenester og lesebrett. Tilgjengelighetsdirektivet omfatter også en rekke tjenester, som for eksempel e-handelstjenester, elektroniske kommunikasjonstjenester (inkludert nødanrop), e-bøker og særlig programvare, og banktjenester rettet mot forbrukere. Direktivet gjelder også tjenester som gir tilgang til audiovisuelle medietjenester og enkelte elementer av persontransporttjenester. Elementene av transporten som tilgjengelighetsdirektivet gjelder for er nettsteder, mobilenhetsbaserte tjenester, herunder mobilapplikasjoner, elektroniske billetter og elektroniske billetteringstjenester, levering av transportopplysninger, og visse interaktive selvbetjeningsautomater. Direktivet gjelder også besvarelse av nødanrop til felles europeisk alarmnummer 112. Direktivet stiller overordnede og funksjonelle krav til tilgjengelighet for de her nevnte produktene og tjenestene.

Det er markedsdeltakerne som skal oppfylle kravene til tilgjengelighet i direktivet. Med markedsdeltakere menes i direktivet produsenten, produsentens bemyndigede representant, importører og distributører av produkter. Med markedsdeltakere menes videre fysiske eller juridiske personer som enten leverer en tjeneste som gjøres tilgjengelig, eller som tilbyr å levere en tjeneste til forbrukere

Tilgjengelighetsdirektivet angir to spesifikke unntak. Tilgjengelighetskravene får bare anvendelse dersom oppfyllelsen av dem ikke krever en grunnleggende endring av et produkt eller en tjeneste som igjen medfører at produktet eller tjenestens grunnegenskaper endres. Plikten til å gjennomføre tilgjengelighetskrav avgrenses også mot tiltak som anses å medføre en uforholdsmessig stor byrde for markedsaktøren. Tilgjengelighetsdirektivet slår videre fast at såkalte mikrobedrifter som tilbyr tjenester skal være unntatt fra tilgjengelighetskrav som fremgår av direktivets artikkel 3, og fra enhver forpliktelse knyttet til disse kravene. Mikrobedrifter som handler med produkter, er delvis unntatt fra direktivets administrative krav. Med mikrobedrifter menes i direktivet svært små bedrifter som sysselsetter færre enn

10 personer, og har en årsumsetning under 2 millioner euro eller en samlet årsbalanse som ikke overstiger 2 millioner euro.

Direktivet gir anvisning på at produsenten skal utarbeide en såkalt samsvarserklæring og CE-merke produktene. Samsvarserklæringen er produsentens (eller produsentens ansvarlige representant, jf. nedenfor) dokumentasjon på at produktene kan markedsføres i EU. I samsvarserklæringen erklærer produsenten at vedkommende produkt oppfyller de kravene som gjelder for produktet, og påtar seg samtidig ansvaret for at produktet oppfyller direktivets krav. I likhet med samsvarserklæringen, er CE-merkingen et uttrykk for at et produkt er i samsvar med tilgjengelighetskravene i direktivet. Samsvarserklæringen skal oppbevares hos produsenten (eventuelt dennes representant) og importøren, og CE-merket skal være synlig på produktet.

Direktivet har også bestemmelser om markedsovervåkning for produkter og framgangsmåte ved beslutninger om beskyttelsestiltak, og bestemmelser om samsvar for tjenester. Medlemsstatene har et ansvar for å sikre et sterkt og effektivt markedstilsyn på sitt territorium, og bør kontrollere at tjenestene er i samsvar med tilgjengelighetsdirektivet og følge opp klager eller rapporter knyttet til manglende samsvar for å sikre at det er truffet korrigerende tiltak. Direktivet gir ingen føringer med hensyn til organiseringen av tilsynsmyndighetene. Nasjonale myndigheter stilles dermed fritt ved valg av en overordnet tilsynsmyndighet.

Direktivet fastsetter videre krav til medlemsstatenes håndheving og sanksjoner for brudd på nasjonal lovgivning som gjennomfører direktivets krav.

Kulturdepartementets anbefaling

Departementet anbefaler at gjennomføringen i norsk rett tar utgangspunkt i likestillings- og diskrimineringsloven, og slik at det lages en ny forskrift til loven som sikre universell utforming av produkter og tjenester.

Nettløsninger (herunder nettsteder og mobilapplikasjoner) og automater er regulert i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Departementet foreslår at de delene av tilgjengelighetsdirektivet som gjelder nettløsninger og automater, skal reguleres i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Tilsvarende skal de delene av direktivet som er knyttet til elektroniske kommunikasjonstjenester, og til besvarelse av nødnummer 112, håndteres i relevant sektorlovgivning. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet vil sende ut egne høringsnotater for konkrete lov- og forskriftsendringer knyttet til dette.

Departementet foreslår derfor to sektorovergripende forskrifter for universell utforming etter likestillings- og diskrimineringsloven, forskrift om universell utforming av IKT-løsninger og ny forskrift om universell utforming av produkter og tjenester.

Departementet gjør likevel oppmerksom på at grenseflatene mot gjeldende regelverk på området kan være til dels uklart, og at det derfor kan være utfordringer knyttet til å ha to

sektorovergripende forskrifter på området, hvor deler av en tjeneste vil være omfattet av en forskrift, og deler vil være omfattet av en annen forskrift.

Som eksempel kan nevnes elektroniske billetter som i noen tilfeller vil være omfattet av ny forskrift, og andre ganger av eksisterende forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Elektroniske billetter er pt. bare omfattet av eksisterende forskrift, så lenge de er tilgjengelige på en nettløsning, dvs. et nettsted (f.eks. en form for «min side») eller på en mobilapplikasjon (f.eks. vy-appen eller ruter-appen). Dersom den elektroniske billetten lagres på et fysisk transportkort, på et PFD-dokument sendt til en epostadresse eller på sms, vil den ikke være omfattet av eksisterende forskrift. Elektroniske billetter vil dermed – med en todelt løsning – måtte reguleres av begge forskrifter.

Departementet ser at en slik «deling» av kravene på to forskrifter kan gjøre det utfordrende å orientere seg i regelverket, og dermed også vanskelig for pliktsubjektene å sette seg inn i regelverket. Departementet imøteser derfor høringsinstansenes syn på denne modellen, og ber om tilbakemelding på hvorvidt det vil være mer hensiktsmessig å utvide dagens forskrift om universell utforming av IKT-løsninger slik at det videreføres en løsning med kun én sektorovergripende forskrift hjemlet i likestillings- og diskrimineringsloven.

Når det gjelder tilsyn og håndheving, så anbefaler departementet at Digitaliseringsdirektoratets myndighet utvides, slik at de kan føre tilsyn med at kravene i direktivet overholdes. Departementet anbefaler videre at Diskrimineringsnemnda som håndhever saker etter likestillings- og diskrimineringsloven, oppnevnes som håndhevingsorgan. Kravene til elektronisk kommunikasjon og tilrettelegging av nødnummer anbefales, som ovenfor nevnt, gjennomført i ekomregelverket, det er derfor naturlig at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Brukerklagenemnda for elektronisk kommunikasjon oppnevnes som henholdsvis tilsynsmyndighet og håndhevingsorgan for disse sakene. Departementet ser at det er flere mulige løsninger for valg av tilsynsmyndighet, og høringsinstansene inviteres derfor til å gi innspill til hvordan tilsynsvirksomheten kan organiseres.

Departementet gjør oppmerksom på at direktivet åpner for at det vedtas harmoniserte standarder, gjennomføringsbeslutninger som fastsetter tekniske spesifikasjoner eller delegerte rettsakter på saksfeltet. Dette vil kunne konkretisere og forenkle praktiseringen av regelverket. Det er foreløpig ikke vedtatt hverken standarder, gjennomføringsbeslutninger eller rettsakter, men kommisjonen har signalisert at dette vil komme.

Om høringen

Høringen er åpen for alle som ønsker å gi innspill, også de som ikke er på listen over høringsinstanser. Vi ber om at den enkelte høringsinstans videreformidler informasjon om høringen og høringsmøte til andre berørte underliggende organer, organisasjoner mv. En liste over høringsinstanser ligger vedlagt.

For å gi høringsuttalelse, gå til www.regjeringen.no/2842980. Benytt den digitale løsningen for å gi høringsuttalelse ved å klikke på "Send inn høringsssvar". Høringsuttalelser er offentlige etter offentlighetsloven og vil bli publisert på våre nettsider.

Kontaktpersoner i forbindelse med høringen er Helena Bärlund (e-post: Maria-Helena.Baerlund@kud.dep.no og telefon 22242431) og Siri Helseth (e-post: Siri-Line.Helseth@kud.dep.no og telefon 22242640).

Fristen for å sende inn høringssvar er 7. oktober 2021.

Med hilsen

Elisabeth Lier Haugseth (e.f.)
ekspedisjonssjef

Siri Helseth
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

6 vedlegg